

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

*К. А. Автухов, кандидат юридичних наук, асистент
Національний університет
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

Проаналізовано окремі норми Кримінально-виконавчого кодексу України, на підставі чого надано пропозиції щодо можливих шляхів подальшого вдосконалення його положень. Аргументовано необхідність внесення змін до ч. 1 ст. 8 Кримінально-виконавчого кодексу. Запропоновано нову редакцію ст. 51 зазначеного акта з метою вдосконалення правового регулювання виконання покарання у виді арешту.

Ключові слова: *правовий статус засуджених, право на інформацію, режим, виконання покарання у виді арешту.*

Постановка проблеми. Тривалий час вітчизняна правова система перебуває в стані реформування, що повною мірою позначається і на кримінальній юстиції та системі виконання покарань. Останні зміни у цій системі, зокрема беззмістовне «перейменування» Державного департаменту України в Державну пенітенціарну службу України (далі — ДПтС), яке фактично жодним чином не поліпшило функціонування центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань, поспішне внесення деяких змін до Кримінально-виконавчого кодексу України (далі — КВК України) та підзаконних нормативних актів (наприклад, Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України [1]), які в подальшому зазнали нищівної критики як з боку громадськості, так і в наукових колах, дають підстави стверджувати, що велика кількість змін до джерел кримінально-виконавчого права вноситься безсистемно, без наукового обґрунтування їх доцільності та необхідності. При цьому хибно заперечувати, що окремі правові приписи КВК України потребують удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній юридичній літературі проблемні аспекти виконання покарання вже ставали предметом наукового розгляду, зокрема таких науковців, як А. Авраменко, В. Бугаєва, О. Кравченко, А. Мацко, Ю. Пономаренко, В. Трубникова, Ю. Шинкарьова, однак значна кількість нерозв'язаних питань залишилася поза увагою зазначених науковців.

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз перспективних напрямів удосконалення КВК України, зокрема щодо правового регулювання виконання такого перспективного виду покарання, як арешт.

Виклад основного матеріалу. Безперечним досягненням чинного КВК України є виділення окремої глави, присвяченої правовому статусу засуджених. При цьому доречно вказати, що як в Конституції України, так і в КВК питання прав і обов'язків розкриваються у другому розділі (главі) одразу після загальних засад, що безперечно свідчить про актуальність та важливість цих норм. У свою чергу у ст. 8 КВК України «Основні права засуджених» на першому місці зазначено право на отримання інформації про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання і відбування призначеного судом покарання.

На жаль, український законодавець не сприйняв форму викладення цієї статті, що її закріплював Модельний КВК, у якому поряд з правом засуджених на отримання інформації про свої права і обов'язки встановлювався й обов'язок адміністрації надавати засудженим таку інформацію, а також знайомити їх зі змінами порядку і умов відбування покарання. У КВК Російської Федерації, Республік Білорусь і Казахстан цю норму було закріплено саме в тій редакції, що міститься в Модельному КВК [2; 3, с. 54, 281]. Теоретично наявність права засуджених на інформацію про свої права породжує в адміністрації обов'язок надавати таку інформацію і за умов відсутності у засуджених реальних важелів впливу на адміністрацію щодо виконання нею зазначеного обов'язку доречно було б внести зміни до ч. 1 ст. 8 КВК України (можливу редакцію цієї статті наводимо у висновках).

Одним з найбільш значущих елементів правового статусу засуджених, зокрема до покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства, є їх право одержувати і відправляти кореспонденцію без обмеження її кількості. Однак реалізація зазначеного права штучно дещо обмежена в окремих категорій засуджених. Так, при аналізі норми, що закріплює це право за засудженими до позбавлення волі (ч. 1 ст. 113 КВК України), виявлено, що останнім дозволяється одержувати і відправляти не тільки листи, а й телеграми. У свою чергу, виходячи з положень п. 18 Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [4] (далі — Правила) засудженим до арешту надається лише право одержувати і відправляти листи, без вказівки на можливість отримання телеграм. Отже, виникає така ситуація: з одного боку, зважаючи на відомчий нормативний акт ДПтС засудженим до арешту не надається право отримувати і відправляти телеграми, а з другого — враховуючи, що підзаконні нормативні акти не повинні суперечити КВК України, на нашу думку, і цим засудженим треба надати право відправляти й отримувати не тільки листи, а й телеграми. Такий висновок кореспондується з вимогами ч. 2 ст. 51 КВК України, де зазначено, що на засуджених до арешту поширюються обмеження, встановлені кримінально-

виконавчим законодавством для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. Вважаємо, що існує нагальна потреба виправити цей недолік шляхом внесення змін до ч. 6 п. 18 Правил, виклавши її в такій редакції: «одержувати і відправляти листи та телеграми без обмеження їх кількості» та відповідних змін до КВК України.

Засуджені відправляють листи за власний кошт. При цьому як їх відправлення, так і отримання відбувається тільки через адміністрацію. За загальним правилом засуджені передають листи в незапечатаному вигляді для відправлення представникам адміністрації, однак передбачено й винятки із цього правила. Так, у п. 18 Правил закріплено право засуджених до арешту звертатися з пропозиціями, заявами і скаргами до державних органів, громадських організацій і до службових осіб. У цій нормі зазначено, що такі листи, адресовані прокурору чи Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, перегляду не підлягають і не пізніше як у добовий строк надсилаються за належністю, а якщо вони подані в неробочі чи святкові дні, то не пізніше доби з їх завершення. Про результати розгляду пропозицій, заяв і скарг засудженим оголошується під розпис.

Зазначене право, безперечно, має неабияке значення для засуджених до всіх видів покарань, оскільки в певних випадках звернення до контролюючих чи інших органів є їх останньою надією і єдиним засобом забезпечення реалізації власних прав. Право на звернення вказано й у переліку основних прав засуджених, встановленому у ст. 8 КВК України.

Слід зауважити, що в регулюванні цього права Правила вже відстали від чинного КВК. Так, п. 18 Правил до переліку адресатів, яким направляється кореспонденція, що не підлягає перегляду, відносить лише: а) Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; б) прокурора. Аналогічний перелік раніше було закріплено й у ч. 4 ст. 113 КВК України, але законодавець у 2005 та 2010 рр. розширив його, і тепер до нього входять: 1) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; 2) Європейський суд з прав людини; 3) інші відповідні органи міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна; 4) уповноважені особи таких міжнародних організацій; 5) прокурор; а відповідно до ч. 5 цієї самої статті до даного переліку можна віднести й б) захисника у кримінальному провадженні, що здійснює свої повноваження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України. Крім того, для засуджених до позбавлення волі встановлено, що не підлягає перегляду й кореспонденція, яку вони одержують від зазначених органів та осіб.

Отже, пройшло вже понад сім років з того часу, коли під тиском громадськості були внесені перші зміни до КВК України стосовно розширення права засуджених на звернення. Однак при цьому засуджені до арешту через те, що їх правовий статус урегульовано здебільшого відомчими актами ДПтС

України, й досі позбавлені можливості реалізації цього права в обсязі, закріпленому в КВК України. Для вирішення зазначеного завдання пропонуємо внести відповідні зміни до КВК України (наведені у висновках).

Засуджені до арешту володіють також правом витратити для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби гроші в сумі до сімдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати на місяць (ч. 4 ст. 51 КВК України). Одразу слід наголосити на тому, що це є загальним положенням. Можливі випадки, коли засудженим дозволяється витратити й 100 % зазначеної суми. Пояснимо це зауваження. Як уже вказувалося, згідно з ч. 2 ст. 51 КВК України на засуджених до арешту поширюються обмеження, встановлені кримінально-виконавчим законодавством для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі. У свою чергу ч. 5 ст. 108 КВК України закріплює, що інвалідам першої групи, вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей у будинку дитини при виправних колоніях, дозволяється придбавати продукти харчування і предмети першої потреби на суму мінімального розміру заробітної плати. Дія цієї пільги при відбуванні арешту значно обмежена, оскільки згідно зі ст. 60 КК України арешт до вагітних жінок не застосовується, а будинків дитини при арештних домах просто не передбачено. Що ж стосується засуджених до арешту інвалідів першої групи, то надання їм права витратити більшу суму грошей порівняно з іншими засудженими цілком можливо. Але для уникнення спірних ситуацій законодавцю варто було б окремо закріпити таку норму і щодо засуджених до арешту.

Нерозв'язаною вітчизняним законодавством залишається така проблема: що робити, якщо засуджений не скористався або скористався не повною мірою своїм правом на придбання продуктів харчування і предметів першої потреби? Це питання не розкрито ні в КВК України, ні в Правилах. На наш погляд, доцільно було б перейняти досвід російського або казахстанського законодавства. Зокрема, в ч. 3 ст. 88 КВК РФ і ч. 3 ст. 83 КВК Казахстану закріплено, що у разі, коли дозволені кошти не витрачено протягом місяця, засуджені можуть купувати продукти харчування і предмети першої необхідності на невитрачену суму в наступні місяці. Це правило є дуже важливим для засуджених, оскільки, користуючись ним, вони можуть рівномірніше регулювати придбання продуктів харчування і предметів першої необхідності залежно від обставин [5, с. 230]. Пропонуємо закріпити аналогічну норму й у КВК України.

Залишається відкритим питання щодо джерел надходжень грошей на особисті рахунки засуджених для реалізації зазначеного права. Як уже підкреслювалося, засуджені до арешту до оплачуваних робіт не залучаються, отже, власного заробітку не мають. Із урахуванням цього треба зазначити, що основним джерелом надходження коштів на особові рахунки засуджених є гроші,

одержані ними за переказами. Однак при цьому право засуджених до арешту на отримання грошових переказів у законодавстві окремо не закріплено. Навпевно, немає потреби роз'яснити, наскільки важливим для них є це право за умови існуючої заборони одержання посилок, передач та зустрічі з родичами. Ось чому вбачається за доцільне серед інших прав засуджених до арешту закріпити й право на одержання грошових переказів, не встановлюючи, однак, при цьому права на їх відправлення, з метою запобігання випадкам відправлення переказів засудженими внаслідок тиску з боку інших засуджених з вимогами відіслати отримані гроші третім особам «на волю».

Відбуваючи покарання у виді арешту, особа майже повністю ізолюється від зовнішнього світу, не має змоги спілкуватися з будь-ким, крім таких самих засуджених, з якими вона перебуває в камері протягом майже 24 годин на добу поспіль. Зрозуміло, що такі суворі умови пов'язані з ідеєю, так би мовити, шокового впливу, який має справити арешт на засудженого. Але при цьому не слід забувати і про моральне здоров'я цієї людини, аби така «терапія» не викликала незмінних перетворень у гірший бік у психіці засудженого. Одним із профілактичних чинників, що протидіють таким небажаним змінам, є саме релігія. Тому законодавцю потрібно приділити більше уваги питанню прав засуджених у цій сфері. Як варіанти пропонуємо закріпити можливість засудженого до арешту зустрічатися зі священнослужителем і внести відповідні зміни до законодавства. На нашу думку, певне зниження суворості ізоляції, що матиме місце у разі внесення таких змін, не вплине значною мірою на суворість умов відбування арешту як основну ознаку цього покарання, але у деяких випадках зможе запобігти негативним змінам у психіці засуджених. Цю пропозицію пропонуємо закріпити у КВК України за рахунок встановлення можливості зустрічі зі священнослужителем на тих самих умовах, що й з адвокатом.

У п. 3 ч. 3 ст. 51 КВК України закріплено, що засудженим до арешту заборонено одержувати посилки (передачі) і бандеролі, за винятком посилок (передач), що містять предмети одягу за сезоном. При аналізі цієї норми виникає запитання: чому, встановлюючи виняток із загальної заборони одержувати посилки (передачі) і бандеролі, законодавець установлює можливість одержувати предмети одягу за сезоном лише в посылках і передачах без указівки на бандеролі? Бандероль — поштове відправлення з друкованими виданнями, діловими паперами, предметами культурно-побутового та іншого призначення, розміри, маса і порядок упакування якого встановлено Правилами надання послуг поштового зв'язку [6]. У цих Правилах немає обмежень на відправлення, наприклад, теплих шкарпеток чи в'язаної шапки. Видається, що ці речі повною мірою можна віднести до предметів одягу за сезоном. Незрозуміло, чому засуджений, маючи можливість одержати в'язану шапку посылкою, не може одержати її бандероллю?

Наголосимо, що зазначеною заборонаю законодавець обмежив засуджених не тільки в одержанні предметів, які відчутно послабили б суворість умов відбування, а й у можливості реалізувати низку соціально-культурних прав, оскільки така заборона повністю обмежує втілення передбаченого ст. 109 КВК України права засуджених на одержання в бандеролях, посылках і передачах літератури та письмового приладдя. Це право має значний виховний характер та спрямоване на розвиток у засуджених потреби до підвищення свого загальноосвітнього, культурного та естетичного рівнів, задоволення художніх та естетичних потреб [7, с. 365]. Однак зазначимо, що в кожній установі виконання покарань функціонує власна бібліотека, і згідно з ч. 12 п. 18 Правил засуджені до арешту мають право користуватися книгами, журналами та газетами з бібліотеки установи. Але, враховуючи той факт, що засуджені не залучаються до роботи і фактично весь день нічим не зайняті, незайвим було б забезпечити можливість витратити цей час на їх самоосвіту, чому могло б посприяти одержання літератури та письмового приладдя в посылках і бандеролях. На наш погляд, такі пропозиції можна втілити в життя так само шляхом внесення змін до ст. 51 КВК.

У главі 12 КВК України «Виконання покарання у виді арешту» встановлено лише два обов'язки пасивного характеру, а саме — засудженим забороняються: а) побачення з родичами та іншими особами; б) одержання посилок (передач) і бандеролей. Ці ж самі заборони закріплено й у п. 18 Правил, але в ньому поряд із зазначеними вказано ще й такі обов'язки: дотримуватися норм, які визначають порядок і умови відбування покарання, розпорядок дня, правомірних взаємовідносин з іншими засудженими, персоналом установи та іншими особами; дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охайний вигляд, постійно підтримувати чистоту в камерах, за графіком чергувати в них; дбайливо ставитися до інвентарю, обладнання та іншого державного майна; виходячи на прогулянку, дотримуватися встановлених на час прогулянки правил поведінки; при відвідуванні приміщень, де тримаються засуджені, персоналом кримінально-виконавчої служби та іншими посадовими особами вставати і вітатися.

Там само закріплено й заборону засудженим до арешту: встановлювати зв'язки з особами, які тримаються в інших камерах; придбавати, виготовляти, вживати і зберігати предмети, вироби і речовини, зберігання яких засудженим заборонено; продавати, дарувати чи відчужувати іншим шляхом на користь інших осіб предмети, вироби і речовини, які перебувають в особистому користуванні; грати в настільні та інші ігри з метою отримання матеріальної або іншої користі; наносити собі або іншим особам татування; завішувати чи міняти без дозволу адміністрації спальні місця, затуляти оглядове вічко; створювати конфліктні ситуації з іншими засудженими та персоналом установи.

У цьому разі ми знову стикаємося із ситуацією, коли коло правообмежень засуджених розширюється відомчим нормативним актом. Нам можуть заперечити, що п. 18 Правил не розширює коло правообмежень, а конкретизує процедурні обов'язки, пов'язані з процесом відбування арешту. Однак виникає запитання: чому тоді аналогічні обов'язки засуджених до позбавлення волі встановлено не тільки у відомчому акті, а й на рівні КВК України (ст. 107)? Як вбачається, вирішенням цього питання має стати закріплення передбачених у п. 18 Правил обов'язків у нормах КВК України, що дозволить уникнути будь-яких непорозумінь у цьому питанні.

Характерною рисою покарання у виді арешту є те, що при його відбуванні не передбачено так званої первинної класифікації засуджених, яка має місце при виконанні покарання у виді позбавлення волі. Засуджені до арешту не постають перед комісією з питань розподілу, а їх одразу направляють до арештного дому за місцем засудження, де вже й провадиться їх розподіл по камерах. Аналіз правових норм, що закріплюють зазначену вимогу, виявило певну неузгодженість КВК України і Правил щодо правового регулювання такого розподілу засуджених до арешту. У ст. 51 КВК України встановлено три критерії роздільного тримання засуджених до арешту — стать, вік та попереднє відбування покарання в місцях позбавлення волі. Водночас п. 19 Правил закріплює, що цих осіб розміщують у камерах з дотриманням таких умов: чоловіків — окремо від жінок; неповнолітніх — окремо від усіх інших категорій засуджених; засуджених, яких уперше притягнуто до кримінальної відповідальності, — окремо від осіб, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності; засуджених, які раніше відбували покарання в місцях позбавлення волі, — окремо від тих, які раніше не відбували покарання в місцях позбавлення волі; осіб, які раніше працювали в суді, органах прокуратури, юстиції та правоохоронних органах, — окремо від інших засуджених; іноземних громадян і осіб без громадянства, як правило, — окремо від інших. Як бачимо, Правила замість трьох критеріїв роздільного тримання засуджених до арешту, закріплених у КВК України, містять аж шість, додаючи ознаки попереднього притягнення до кримінальної відповідальності, попереднього місця роботи та ознаку громадянства.

В юридичній літературі вже неодноразово зверталась увага на випадки подібного розширеного тлумачення положень КВК України у відомчих правових актах ДПтС України. Ми повністю підтримуємо критичні зауваження, висловлені із цього приводу. Однак у цьому разі слід схвально поставитися до встановлення більш складної системи розподілу засуджених по камерах у відомчому нормативному акті, адже це дає змогу зменшити негативний вплив на інших засуджених з боку осіб, які раніше хоча й не відбували покарання в місцях позбавлення волі, але вже притягалися до кримінальної

відповідальності. Слушним рішенням також є запровадження окремого тримання осіб, які раніше працювали в суді, органах прокуратури, юстиції чи правоохоронних органах, що зумовлено в першу чергу вимогами безпеки та спрямовано на підтримання режиму в арештному домі взагалі. Проте наголошимо, що такого роду норми мають бути встановлені саме у КВК України.

Висновки. За результатами проведеного аналізу нами було висунуто низку пропозицій щодо удосконалення КВК України. Систематизувавши їх, пропонуємо внести такі зміни до КВК України.

1. Абзац 2 ч. 1 ст. 8 КВК України рекомендуємо закріпити в такій редакції:

«... на отримання інформації про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання та відбування призначеного судом покарання. Адміністрація установи чи органу, який виконує покарання, зобов'язана надати засудженим вказану інформацію, а також ознайомлювати їх зі змінами порядку і умов відбування покарань».

2. Статтю 51 КВК України пропонується викласти таким чином:

«1. Засуджені до покарання у виді арешту тримаються в умовах ізоляції з роздільним триманням чоловіків, жінок, неповнолітніх, засуджених, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності, засуджених, які раніше відбували покарання в місцях позбавлення волі, і засуджених, які раніше працювали в суді, органах прокуратури, юстиції та правоохоронних органах. Іноземні громадяни і особи без громадянства, як правило, тримаються окремо від інших засуджених.

3. На засуджених до арешту поширюються обмеження, встановлені кримінально-виконавчим законодавством для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі.

4. Засудженим до арешту забороняється: побачення з родичами та іншими особами, за винятком священнослужителів та адвокатів або інших фахівців у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи; одержувати посилки (передачі) і бандеролі, за винятком посилок (передач) і бандеролей, що містять предмети одягу за сезоном, літературу та письмове приладдя; встановлювати зв'язки з особами, які тримаються в інших камерах; придбавати, виготовляти, вживати та зберігати предмети, вироби і речовини, зберігання яких засудженим заборонено; продавати, дарувати чи відчужувати іншим шляхом на користь інших осіб предмети, вироби і речовини, які перебувають в особистому користуванні; грати в настільні та інші ігри з метою отримання матеріальної або іншої користі; наносити собі або іншим особам татування; створювати конфліктні ситуації з іншими засудженими та персоналом установи.

5. Засуджені до арешту зобов'язані: дотримуватися норм, які визначають порядок та умови відбування покарання, розпорядок дня установи, правомірних взаємовідносин з іншими засудженими, персоналом установи та іншими особами; дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охайний вигляд, постійно підтримувати чистоту в камерах, за графіком чергувати в них; дбайливо ставитися до інвентарю, обладнання та іншого державного майна; виходячи на прогулянку, дотримуватися встановлених на час прогулянки правил поведінки; при відвідуванні приміщень, де тримаються засуджені, персоналом кримінально-виконавчої служби та іншими посадовими особами вставати і вітатися.

6. Засуджені до арешту мають право:

– звертатися з пропозиціями, заявами і скаргами до державних органів, громадських організацій і службових осіб. Кореспонденція засуджених надсилається відповідно до вимог Правил за належністю. Кореспонденція, яку засуджені адресують Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Європейському суду з прав людини, а також іншим відповідним органам міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, уповноваженим особам таких міжнародних організацій, прокурору, захиснику у справі, який здійснює свої повноваження відповідно до статті 44 Кримінального процесуального кодексу України, перегляду не підлягає і надсилається за адресою протягом доби з часу її подання. Кореспонденція, яку засуджені одержують від зазначених органів та осіб, перегляду не підлягає;

– витратити на місяць для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби гроші в сумі до сімдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати, а засуджені інваліди першої групи — до ста відсотків мінімального розміру заробітної плати. У разі, коли дозволені кошти не витрачено протягом місяця, засуджені можуть купувати продукти харчування і предмети першої необхідності на невитрачену суму в наступні місяці;

– отримувати грошові перекази;

– одержувати і відправляти листи та телеграми без обмеження їх кількості.

7. Засудженим до арешту надається прогулянка тривалістю до однієї години, а неповнолітнім — до двох годин.

8. За виняткових обставин засудженим до арешту може бути надано право на телефонну розмову з близькими родичами».

У разі законодавчого закріплення запропонованих змін до КВК України слід привести відповідно до цього також положення Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України : наказ Міністерства юстиції України від 18.03.2013 р. № 460/5 // Офіц. вісн. України. — 2013. — № 25. — С. 853.
2. Постановление МПА государств — участников СНГ от 2 нояб. 1996 г. № 8/7, г. Санкт-Петербург : О модельном уголовно-исполнительном кодексе для государств — участников СНГ [Электронный ресурс] : // БУСЕЛ : информ. портал. — Режим доступа: <http://www.busel.org/texts/cat9up/id5vwacu.htm>. — Загл. с экрана.
3. Уголовно-исполнительные кодексы / под ред. А. Букалова. — Донецк : Донец. мемориал, 2004. — 420 с.
4. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25.12.2003 р. № 275 // Офіц. вісн. України. — 2003. — № 52, т. 2. — Ст. 2898.
5. Комментарий к Уголовно-исполнительному кодексу Российской Федерации / под ред. А. И. Зубкова. — 3-е изд., перераб. — М. : НОРМА, 2007. — 496 с.
6. Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку : постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 р. № 1155 // Офіц. вісн. України. — 2002. — № 34. — Ст. 1586.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України : наук.-практ. коментар / за заг. ред. А. Х. Степанюка. — Вид. 2-ге, допов. і переробл. — Х. : Одіссей, 2008. — 560 с.

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УГОЛОВНО- ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ

Автухов К. А.

Проанализированы отдельные нормы Уголовно-исполнительного кодекса Украины на основании чего даны рекомендации относительно возможных путей дальнейшего совершенствования его положений. Аргументирована необходимость внесения изменений в ч. 1 ст. 8 Уголовно-исполнительного кодекса Украины. Предложена новая редакция ст. 51 указанного акта с целью совершенствования правового регулирования исполнения наказания в виде ареста.

Ключевые слова: *правовой статус осужденных, право на информацию, режим, исполнения наказания в виде ареста.*

PROMISING TRENDS IMPROVEMENT PENAL CODE UKRAINE

Avtukhov K. A.

Specific norms of the Penal Code of Ukraine are analyzed. On this basis suggestions for possible ways for improving of its regulations are provided. The

necessity of amendments to Part 1 of Art. 8 of the Penal Code proposed a new version of Art. 51 of this act is discusses to improve regulation of punishment in the form of arrest.

Key words: *legal status of prisoners, the right to information, regime, execution of punishment of arrest.*

УДК 349.42

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ З ПРАВАМИ НА БАГАТОРІЧНІ НАСАДЖЕННЯ, ЯКІ НА НІЙ РОЗТАШОВАНІ

Я. О. Самсонова, кандидат юридичних наук, асистентка
Національний університет
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Розглянуто поняття багаторічних насаджень із земельної та економічної точок зору. Зазначено їх класифікацію за чинним законодавством України. Проаналізовано різні концепції співвідношення прав на багаторічні насадження з правами на земельну ділянку, на якій вони розташовані, через визнання або невизнання таких насаджень окремими об'єктами цивільних прав та можливість їх віднесення до рухомих або нерухомих речей.

Ключові слова: *багаторічні насадження, земельна ділянка, виноградники, об'єкти цивільних прав, нерухомість.*

Постановка проблеми. Із проголошенням постановою Верховної Ради України від 18 грудня 1990 р. № 563-ХІІ «Про земельну реформу» всіх земель України об'єктом земельної реформи, серед найважливіших завдань якої було формування ринку землі, земля набула статусу об'єкта цивільно-правових угод [1]. Земельні ділянки посіли основне місце в системі об'єктів нерухомості, маючи відповідну специфіку та виступаючи природним системним утворенням з власною структурою та взаємозв'язком елементів, які її складають (грунти, корисні копалини та інші природні елементи, що органічно поєднані та функціонують разом з нею).

Становлення нових земельних відносин відбувалося і продовжує відбуватися шляхом прийняття великої кількості нормативно-правових актів, спрямованих на ефективне використання земельно-ресурсного потенціалу країни, які в силу своєї кількості та неузгодженості містять низку суперечностей та